herpy

SLANGER

Indian Sand Boa

Eryx johnii

Eryx johnii er en lille, kraftigt bygget sandboa fra det tørre Sydasien. Den tilbringer det meste af tiden nedgravet i løs jord, ofte med den stumpe hale, der ligner et hoved, som eneste synlige del. Den er rolig, bider sjældent og kræver ikke meget plads, så den passer godt som første slange.

Familie: Boidae

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**50-90 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**20-30 år**
Aktiv	**Skumring og nat**
Levevis	**Jordboende og gravende**
Biotop	**Halvørken og klippeterræn**
Sværhedsgrad	**Begynder**

PASNING

Min. terrarie	**60 × 30 × 30 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**26-28 °C**
Hotspot	**32-35 °C**
Temperatur, nat	**22-25 °C**
Luftfugtighed	**40-60 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Valgfri**
Kost	**Hvirveldyr**
Holdes	**Enkeltvis**

AVL

Formering	**Levendefødende**
Kuldstørrelse	**4-14 unger**
Kuld pr. år	**1**
Drægtighed	**120-180 dage**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Næsten truet (NT)**

Arten står på CITES liste II og i bilag B i EU's forordning 338/97 (Boidae spp.). Dyret skal kunne dokumenteres lovligt erhvervet, og indførsel fra lande uden for EU kræver CITES-tilladelse, som udstedes af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) efter BEK nr. 1588 af 9.12.2024. Arten står ikke på forbudslisten for slanger i BEK nr. 1261 af 17.11.2015; ellers gælder dyrevelfærdslovens almindelige krav.

Om arten

Eryx johnii er en lille, tyk og næsten ormeformet boa med et kileformet hoved, snævre næsebor og meget små øjne. Kroppen er rund i tværsnit og dækket af små, blanke skæl. Halen er kort, stump og afrundet og er næsten ikke afsat fra kroppen, så den ser afskåret ud. Den kan ligne et hoved, når dyret ligger nedgravet.

Farven går fra rødbrun til mat gulbrun. Ungerne har tydelige mørke og lyse bånd, som ofte er stærkest på halen. Med alderen blegner mønstret, og de voksne dyr bliver mere ensfarvet mørke. Voksne dyr bliver sjældent længere end 60 cm, men enkelte når omkring 90 cm. Forskellen i størrelse mellem kønnene er ikke dokumenteret for arten, men hos flere slægtninge er hunnerne tydeligt større end hannerne.

Arten er en rolig, tålmodig slange, der sjældent forsøger at bide. Den ligger på lur under overfladen og overfalder bytte, der kommer forbi, og den kan blive 20 år eller mere. Der er ingen anerkendte underarter; den persiske form, der tidligere blev ført som underart, regnes i dag til *Eryx jaculus*.

Udbredelse og levested

Eryx johnii lever fra det østlige Iran gennem Afghanistan og Pakistan til Indien og Nepal. I Indien findes den i store dele af landet, især mod vest, nordvest og syd, bl.a. i Rajasthan, Gujarat, Maharashtra, Madhya Pradesh, Andhra Pradesh, Telangana og Tamil Nadu. Arten blev beskrevet fra Tranquebar i Tamil Nadu og er opkaldt efter missionæren og naturforskeren Christoph Samuel John, der arbejdede ved den danske handelsstation Tranquebar fra 1771 til sin død i 1813.

I Indien tillægges arten overnaturlige kræfter på grund af sit tohovedede udseende, og den fanges i stort tal til en ulovlig handel. Køb derfor kun opdrættede dyr.

> **Oprindelig udbredelse:** Afghanistan, Pakistan, Iran, Indien og Nepal.

LEVESTED

Eryx johnii lever i tørre, åbne landskaber med buskvegetation: halvørken, tørre krat på sletterne og tørre, stenede forbjerge. Den foretrækker løs sand eller let smuldrende jord, som den graver sig ned i, og lever store dele af livet under jorden. Den er mest aktiv i skumringen og om natten.

Byttet er hovedsagelig rotter, mus og andre små gnavere, som slangen kvæler, men nogle dyr æder også andre slanger. Ungerne fødes sidst på sommeren og i monsuntiden.

Pasning

TERRARIET

En voksen *Eryx johnii* skal have et terrarie på mindst 60 × 30 × 30 cm (længde × bredde × højde). Arten bruger næsten ingen højde, så gulvarealet er det, der tæller; en stor hun skal have et større terrarie. Unger trives i små, tætte plastikkasser og flyttes til et rigtigt terrarie, når de er vokset til.

Bunden skal være god at grave i: sand blandet med muldjord uden tilsætninger i et lag på 8-10 cm eller aspespåner og barkflis i små stykker. Arten foretrækker ofte barkflis, fordi den holder lidt mere fugt. Brug aldrig fyr eller rødt cedertræ, da de fine partikler kan give luftvejsproblemer. Papir og køkkenrulle fungerer til unger og karantæne, men ikke som varig bund til en gravende slange.

Sæt to skjul på bunden, et i den varme og et i den kølige ende. En omvendt underskål af terrakotta med et hak i kanten eller et hult kaktusskelet passer godt, og arten bruger dem gerne, selv om den også graver sig ned. Alt tungt skal stå fast, fordi slangen graver under det. Grene er ikke nødvendige.

Låget skal sidde helt tæt og være sikret mod at blive skubbet op. Fjern afføring og urinsyre, så snart de ses, og skift bunden helt hver eller hver anden måned.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

TEMPERATUR

Eryx johnii har brug for en varm og en kølig ende. Sandet på den varme plads skal være 32-35 °C og i den kølige ende 24-28 °C. Luften i terrariet skal være 26-28 °C. Om natten må temperaturen gerne falde et par grader til 22-25 °C, men det er ikke nødvendigt for slangens sundhed.

Varmen kommer fra en varmemåtte eller et varmekabel under en tredjedel til halvdelen af terrariet, eller fra en halogenpære oven over, altid styret af en termostat. Mål bundtemperaturen med en føler lagt nederst i sandet i den varme side, og tjek overfladen med et infrarødt termometer. Slangen skal altid kunne vælge en køligere plads. Varmen er også nødvendig for fordøjelsen.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Eryx johnii kommer fra tørre lavlandsområder, og luftfugtigheden skal ligge omkring 40-50 %. Under hudskifte kan den være op til 60 %. Et hygrometer viser, om tallet holder.

Sæt en lav keramikskål med rent vand i den kølige ende, bred nok til at slangen kan ligge i den og tung nok til ikke at vælte. Skift vandet hver dag eller hver anden dag, og skrub skålen en gang om ugen. Når slangen er i hudskifte, kan et lukket skjul med fugtigt papir eller sphagnum stå i den varme ende; det blødgør huden, så den kommer af i ét stykke. Fjern det igen

bagefter. En bund, der er vedvarende fugtig, giver hudproblemer og svamp.

Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation

LYS OG UVB

Eryx johnii er mest aktiv i skumringen og om natten, og UVB er ikke dokumenteret som nødvendigt for arten. Et svagt UVB-rør over den ene ende er valgfrit og kan støtte døgnrytmen, som det anbefales til beslægtede sandboaer; slangen skal altid kunne trække sig ned i bunden eller ind i skjul. Bruges UVB, skal UV-indekset være 2-3 på varmepladsen.

Lyset følger årstiderne eller er tændt 12 timer i døgnet, styret af et tænd-sluk-ur. Alle pærer og rør slukkes om natten.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Eryx johnii tager hele byttedyr og er kendt for sin gode appetit. Grundfoderet er mus; store voksne hunner kan tage små rotter. Ungerne er store ved fødslen og kan starte med nyfødte rotter eller små museunger med dun. Nogle vil kun tage levende bytte i starten, men de kan næsten altid vænnes til optøet. Giv helst frosne og optøede byttedyr, ikke levende, da bytte kan bide og skade slangen. Optøet bytte tilbydes med en lang pincet eller lægges på en lille tallerken, så der ikke kommer sand med.

Unger fodres hver 7.-10. dag det første år. Voksne hanner har nok i et bytte hver 2.-3. uge, mens hunnerne skal fodres oftere, en til to gange om ugen. Byttet må højst være lige så bredt som slangen på det bredeste sted. Tilbyd det om aftenen, lige før lyset slukkes, fordi slangen er natlig. Slanger i hudskifte tager sjældent føde, så spring fodringen over, når øjnene er blålige. Vej slangen jævnligt, og tilpas mængden, så den ikke bliver fed. Tilskud er ikke strengt nødvendigt.

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Eryx johnii er rolig og forsøger sjældent at bide; når den er bange, slår den snarere med kroppen, uden at ramme. Bider den alligevel, må hånden ikke rives til sig, for det kan skade slangen. Lad nye dyr falde til i to uger, og start først håndtering, når de æder regelmæssigt. Hold de første omgange korte, og støt hele kroppen, for arten er en dårlig klatrer og kan ikke holde sig fast. Håndtér ikke slangen lige efter fodring.

Placér aldrig slangen frit på gulvet, for den leder straks efter noget at gemme sig under, og så er den hurtigt væk. Den lever bedst alene. Hanner må ikke holdes sammen. Fordi arten graver, er den ofte helt skjult i bunden; en slange, der ikke kan ses, er derfor sjældent sluppet ud.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Alder og størrelse ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret for *Eryx johnii*. Kønnet bestemmes sikrest ved sondering, som kun bør udføres af en erfaren holder eller en dyrlæge. Hunnen skal være fuldt udvokset og i godt huld, før hun sættes i avl.

PARRING

Parringstiden i fangenskab er ikke dokumenteret for arten. Hos beslægtede sandboaer fremmer en kølig periode parringen, fx to uger ved 22-24 °C eller længere ved 18-20 °C, hvorefter temperaturen sættes op igen. Det er ikke nødvendigt for alle dyr. Sæt hannen til hunnen i hendes terrarie, og fjern ham, når parringen er set. Hannen kan spise mindre eller faste i parringstiden.

ÆGLÆGNING OG KULD

Eryx johnii føder levende unger og lægger ikke æg. Drægtighedens længde er ikke dokumenteret for arten; hos beslægtede sandboaer varer den 4-6 måneder. Ungerne fødes sidst på sommeren og i monsuntiden i naturen, med op til 14 i et kuld. Den drægtige hun skal have ro og fast adgang til varme og vand, og hun tilbydes føde regelmæssigt. Hun bruger ofte den varme plads i op til 12 timer i træk. Efter fødslen skal hun have ro og tilbydes føde igen efter en uge eller to.

INKUBATION

Der er ingen rugetid, fordi ungerne fødes levende og er selvstændige fra første dag. Den drægtige hun skal have den samme gradient som ellers, så hun selv kan regulere sin temperatur og fostrene udvikler sig jævnt. Er hun for kold i længere tid, kan det give svage eller dødfødte unger. Fjern døde unger og fosterhinder, så snart de opdages.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er store ved fødslen i forhold til de fleste slangeunger og vejer 30-40 g. Hold dem enkeltvis i små, helt tætte plastikkasser med lufthuller, 2-3 cm grov bund, et lille skjul og en lav vandskål, og med en varm og en kølig zone. Deres første hudskifte kommer efter en til to uger, og de spiser normalt først efter det. Start med nyfødte rotter eller små museunger, og fodr hver 7.-10. dag. Større byttedyr kan tilbydes efter to til tre måneder.

Sundhed og typiske fejl

Eryx johnii er robust, og de fleste problemer skyldes pasningsfejl. De typiske fejl er:

- Vedvarende fugtig bund, som giver hudinfektioner og blærer på bugen. Hold bunden tør, og fugt kun under hudskifte.
- For lav temperatur, som giver dårlig fordøjelse og opkast. Mål altid både bund og overflade.
- Hudrester, især på halespidsen og omkring øjnene, efter hudskifte i et for tørt terrarie. Giv et fugtigt skjul under næste hudskifte.
- Luftvejsinfektioner (hvæsende vejrtrækning, bobler fra næsen), ofte fra for lav temperatur eller støvende bund.
- Inclusion body disease (IBD), en virussygdom hos boaer, hvor slangen kan vride hovedet op og bagover og miste koordinationen. Den kan ikke helbredes.
- Fødselsproblemer, hvis hunnen ikke kan føde alle ungerne.
- Mider, som ses som små prikker på og omkring slangen og i skjulene.

Et sundt dyr har klare øjne, en fast krop og spiser villigt. Søg dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis slangen taber sig, nægter at spise ud over den normale faste, har åben mund eller hvæsende vejrtrækning, eller hvis en fødsel trækker ud.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.